

OPEN

KONINKLIJK PALEIS AMSTERDAM
JAARVERSLAG 2024

2024

KONINKLIJK PALEIS AMSTERDAM

A low-angle photograph of a bronze statue of a woman, likely a personification of Justice or Liberty, holding a large, ornate golden mirror. In the foreground, a bronze sculpture of a lion's head is visible. The background shows a blue sky with white clouds. A large, semi-transparent gold circle with the word "OPEN" in white capital letters is overlaid on the left side of the image. There are also small gold dots in the top left and top right corners.

OPEN

‘Welkom in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Ontdek hoe onze wereld van vandaag gevormd is door het verleden en hoe jong en oud elkaar de hand reiken in dit unieke gebouw vol kunst en cultuur.’

Zijne Majesteit de Koning

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	P. 8 – 9
KONINKLIJK PALEIS AMSTERDAM	P. 10 – 15
BEZOEKERS	P. 16 – 31
ONDERWIJSPROGRAMMA'S	P. 32 – 43
PROGRAMMERING	P. 44 – 85
PUBLICITEIT	P. 86 – 91
BESTUURLIJKE ORGANISATIE	P. 92 – 101
FINANCIEEL VERSLAG	P. 102 – 109

P.57

P.42

P.81

P.62

'Samen
gebruiken we
geschiedenis
en erfgoed om
betekenisvol
te zijn in
het nu'

CLAUDIA HÖRSTER
DIRECTEUR

2024

VOORWOORD

OP GROTE HOOGTE

Een bijzonder hoogtepunt van 2024 was er letterlijk één op grote hoogte: het iconische beeld van de Vrede werd voor restauratie van het Paleisdak getild. Al 360 jaar keek ze uit over de Dam. En elk jaar, bij de Nationale Herdenking op 4 mei, kijken we allemaal even over haar schouder mee naar het plein. Hoog op de gevel lijkt ze klein en vederlicht, en tegelijk ongenaakbaar. Pas toen ze met beide benen op de grond stond, doorvoelde ik wat ik van haar wist: ze is gigantisch, wel vier meter hoog, en loeizwaar, meer dan drieduizend kilo. Ook was ze aangetast door de tand des tijds. Vrede heeft, na jaren in weer en wind, zorg en aandacht nodig.

De manier waarop ik het beeld van de Vrede waarneem is voor altijd veranderd nu ik haar van dichtbij en van alle kanten heb gezien. Je denkt het goed te kennen, maar dat was altijd vanuit hetzelfde perspectief. Dat perspectief is maar een deel van haar verhaal. We ervaren de wereld om ons heen immers op onze eigen manier. Daarin blijven openstaan voor elkaars perspectief is in de huidige tijd niet vanzelfsprekend. Des te waardevoller dat het Paleis in 2024 wederom een plek van verbinding was: om samen te komen en elkaar uit te nodigen anders te kijken.

Zo was in de tentoonstelling *Hoog! Kijk omhoog*. Een dak vol verhalen. Vrede's bronzen 'zus' Prudentia te zien. Als een van de vier deugden spoort Prudentia ons aan om verstandig en vooruitziend te handelen. Meer dan honderdduizend bezoekers konden deze zomer ervaren wat zo'n monumentaal kunstwerk van dichtbij met je doet. Er was ruimte voor een gedeelde beleving en verschillende perspectieven rondom Prudentia en andere verhalen van het dak. Zij bood bovendien een podium voor experts en vakmensen die gezamenlijk een cruciale schakel zijn in het zorgdragen voor het gebouw als cultureel erfgoed. Vol trots en passie deelden ze hun kennis.

Vakmanschap was in bredere zin een belangrijk thema voor ons dit jaar. We hebben makers nodig en het Paleis biedt de gouden combinatie van praktijkvoorbeelden en dialoog. Het is de ideale leerstoel voor mbo-studenten om hun lesstof over meubilair, groen, gastronomie en gastvrijheid toe te passen. Andersom zijn hun frisse ideeën en creatieve inzichten voor ons een verrijking. Aan de hand van het gebouw en zijn collecties gingen de eerste acht groepen studenten in gesprek, waarna ze in de splinternieuwe educatieruimte, de PaleisStudio, hun plannen uitwerkten. We zien ernaar uit deze educatieprogramma's de komende jaren verder uit te bouwen.

Mijn dank gaat uit naar alle partnerschappen en samenwerkingen die ook dit jaar weer een waardevolle invulling hebben gegeven aan onze programmering. Dankzij de betrokkenen bij het Rijksvastgoedbedrijf en collega's van de Dienst van het Koninklijk Huis is in *Hoog! Kijk omhoog* het onmogelijke mogelijk gemaakt. De mbo-opleidingen zoals het ROC van Amsterdam en het Hout- en Meubileringscollege (HMC) gaven de programma's rondom vakmanschap vleugels. Honderden kinderen uit het basisonderwijs doken al in onze nieuwe speurtocht *Paleis Mysteries*. En met de gemeente Amsterdam, diverse partners en een Paleis vol enthousiaste Amsterdammers vierden we de start van Amsterdam750, onder andere met onze speciale Mokumtour. Zo zijn er nog vele anderen en andere activiteiten, meer dan ik hier kan noemen. Samen gebruiken we geschiedenis en erfgoed om betekenisvol te zijn in het nu. Soms betekent dat het uitdagen van onze waarneming – maar in elk geval kunnen we het niet alleen. We kijken naar wat ons samenbrengt en hoe we perspectieven kunnen bundelen voor meer slagkracht.

We zien uit naar volgend jaar en nodigen iedereen van harte uit om het Paleis (opnieuw) te bezoeken!

HET KONINKLIJK PALEIS

Een unieke plek waar geschiedenis tot leven komt

Midden in de hoofdstad staat het Koninklijk Paleis Amsterdam, het officiële ontvangstpaleis van Zijne Majesteit de Koning. Het Paleis speelt een voorname rol tijdens staatsbezoeken en andere koninklijke ontvangsten, zoals de jaarlijkse nieuwjaarsrecepties, diners en prijsuitreikingen. Het is het decor voor de belangrijkste gebeurtenissen van de monarchie: koninklijke huwelijken, de abdicatie en de inhuldiging van het staatshoofd der Nederlanden. Daarnaast is het zo veel mogelijk open voor het publiek. De bezoekers treden in de imposante zalen en prachtige salons in de voetsporen van koninklijke gasten.

Van Stadhuis tot Paleis

Toen er een einde was gekomen aan de Nederlandse Opstand en de inkt van de Vrede van Münster (1648) nog maar net droog was, lieten de Amsterdamse stadsbestuurders alle terughoudendheid varen: het was tijd om het nieuwe stadhuis te bouwen. Het door Jacob van Campen (1596-1657) ontworpen prestigieuze gebouw, geïnspireerd op de classicistische architectuur en de tempel van de Bijbelse koning Salomo, werd op 29 juli 1655 ingewijd.

Decoratie

De decoratie was in handen van Jacob van Campen en de burgemeesters. Van Campen trok Artus Quellinus (1609-1668) aan voor de uitvoering van honderden stenen, marmeren en bronzen kunstwerken. Quellinus, die wereldfaam verwierf als 'de beeldhouwer van Amsterdam', maakte zelf onder meer Atlas en de Vierschaar, 'de Nachtwacht van de beeldhouwkunst'. Voor de schilderijen gaf Van Campen opdrachten aan beroemde schilders, onder wie Rembrandts (1560-1669) leerlingen Govert Flinck (1615-1660) en Ferdinand Bol (1616-1680).

Paleis van Lodewijk Napoleon

Het stadhuis was geopend voor alle Amsterdammers en hun bezoekers. Eenmaal binnen was iedereen overweldigd door de omvang en prachtige decoraties van dit 'achtste wereldwonder'. Dat was Koning Lodewijk Napoleon ook. Hij had Amsterdam de hoofdstad van het nieuwe Koninkrijk Holland gemaakt en vond het stadhuis groot genoeg voor zijn hofhouding van bijna vierhonderd mensen. Lodewijk transformeerde het binnen enkele maanden in een paleis met vorstelijke allure en nam het in 1808 in gebruik. De Damgevel kreeg een balkon, zodat de Koning zich kon tonen aan het volk. De toen speciaal voor hem aangeschafte kroonluchters, pendules en meubels in Empirestijl sieren het Paleis nog steeds.

Willem I

Nadat Lodewijk Napoleon in 1810 afstand had gedaan van de troon, werd Nederland deel van het Franse Keizerrijk en het gebouw kortstondig een keizerlijk paleis. Keizer Napoleon kwam er slecht één keer op bezoek. Toen in 1813 de Fransen waren verslagen, werd de zoon van de laatste stadhouder uitgenodigd om als soeverein vorst en vanaf 1815 als Koning Willem I plaats te nemen op de troon van het nieuwe Koninkrijk Nederland.

Ontvangstpaleis Koninkrijk Nederland

De relatie tussen vorst en paleis bleef intact: Willem I bleef het Amsterdamse Paleis als ontvangstpaleis gebruiken en sindsdien heeft het die rol behouden. In 1936 verkocht de stad Amsterdam het gebouw aan de Nederlandse Staat. Een grootscheepse renovatie (1938-1940) bracht het uiterlijk van het voormalige stadhuis terug in de Burgerzaal en Galerijen.

Paleis nu

Bij koninklijke ontvangsten, staatsbezoeken en troonswisselingen van Oranjevorsten speelt het Paleis tot op de dag van vandaag een belangrijke rol. Zo abdiceerde Koningin Beatrix in de Mozeszaal, waarna Willem-Alexander koning werd (2013). Daarnaast stelt de Koning het Paleis gedurende het jaar zoveel mogelijk open voor publiek.

Kunstenaar- en vakmanschap

Wie voor de indrukwekkende gevel van het Koninklijk Paleis Amsterdam staat, kan het beste naar binnengaan voor een bezoek. Ieder jaar zijn er interessante tentoonstellingen, verdiepende rondleidingen en speciale activiteiten. Het gebouw inspireert mensen uit de hele wereld, van jong tot oud. De architectuur, beelden en schilderijen, alles straalt kunstenaar- en vakmanschap uit.

Open Paleis

De publieke activiteiten in het Paleis vinden plaats onder auspiciën van Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam. De Stichting is in 1978 opgericht door Hare Majesteit Koningin Juliana, met als doelstelling 'het Paleis een levendige publieke functie te doen vervullen en de geschiedenis ervan voor een breed publiek toegankelijk te maken'. Onze programmering sluit aan bij actuele thema's en onderwerpen die we op een verrassende wijze over het voetlicht brengen.

'De Stichting stelt zich ten doel het Paleis een levendige publieke functie te doen vervullen en de geschiedenis ervan voor een breed publiek toegankelijk te maken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.'

BEZOEKERS

"WE WISTEN
HELEMAAL NIET
DAT HET PALEIS
GEWOON OPEN IS!"

HET PALEIS, EEN OPEN, LEVENDIGE EN INSPIRERENDE PLEK VOOR VELEN

Het Paleis is een uniek rijksmonument, een levendige plek die context geeft aan de ontwikkeling van de Nederlandse geschiedenis en identiteit. De Koning stelt zijn ontvangstpaleis zoveel mogelijk open. Bezoekers leren hier over de wording en verbeelding van Nederland en gaan met elkaar in gesprek over het gedeelde verleden. Het Paleis draagt zo bij aan verbinding in de Nederlandse samenleving en biedt ruimte aan iedereen. Daarom vinden we het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen het Paleis bezoeken.

Succesvol jaar

2024 was een succesvol jaar. De afwisselende, maatschappelijk relevante en vaak actuele programmering met speciale activiteiten trok meer Nederlanders en ook meer Amsterdammers naar het Paleis. Door de gastvrije ontvangst, persoonlijke benadering en meerstemmige verhalen voelden veel bezoekers zich welkom. De gratis audiotour in acht talen draagt daar in hoge mate aan bij.

'De Sporen van Slavernij-rondleiding is erg indrukwekkend. Jennifer vertelde met kennis en bevlogenheid over hoe allerlei stukjes van slavernij terug te zien zijn in het Paleis op de Dam'

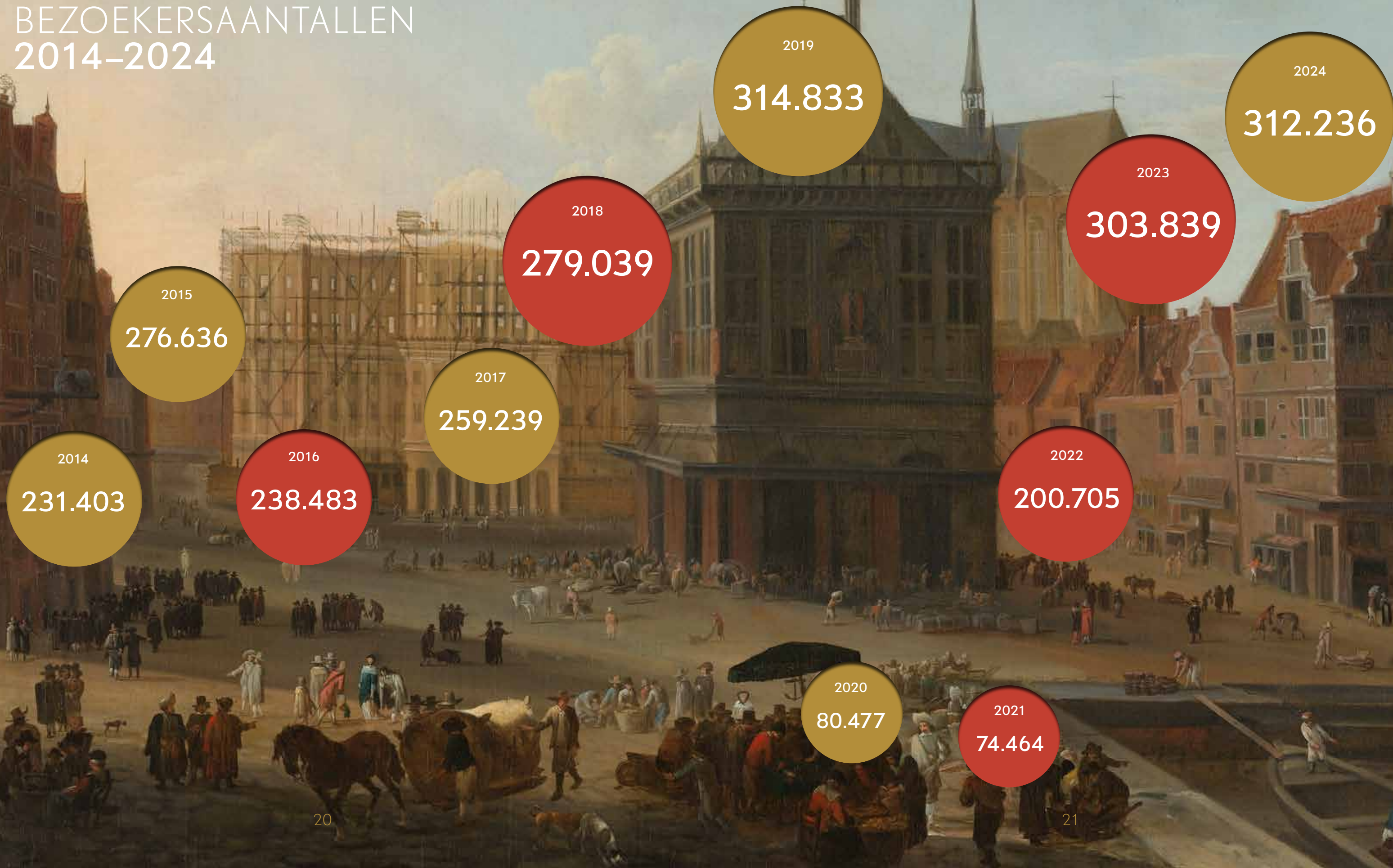
- Facebook Review

'Wauw!!
Een eyeopener-
ervaring. Als je de
Nederlandse/Hollandse
geschiedenis wilt leren
kennen, bezoek dan het
Paleis.'

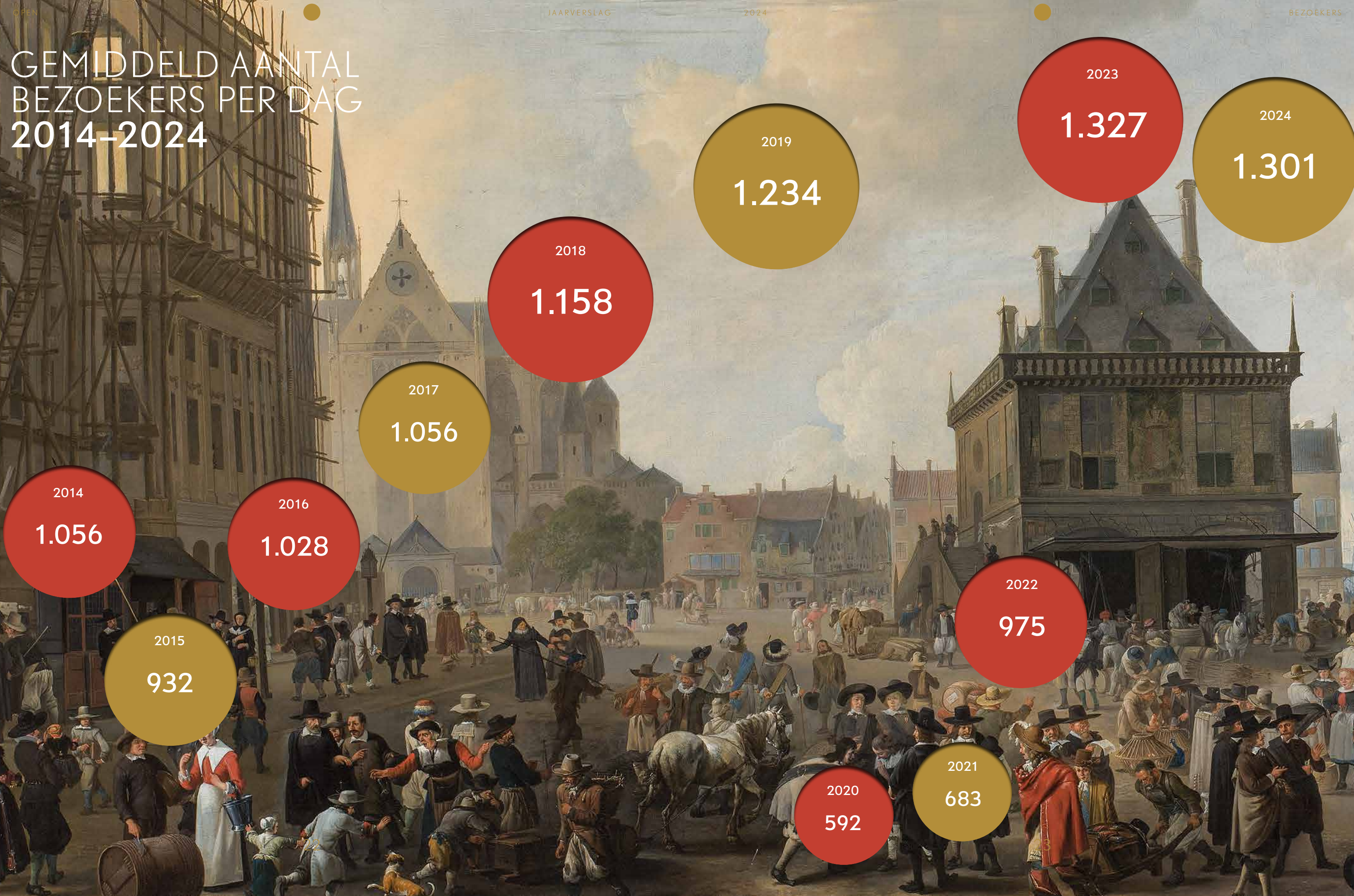
- Google Review

BEZOEKERSAANTALLEN 2014-2024

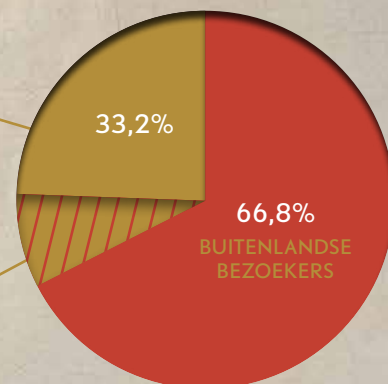

GEMIDDELD AANTAL BEZOEKERS PER DAG 2014-2024

33,2%
NEDERLANDSE
BEZOEKERS

WAARVAN
23,8%
UIT AMSTERDAM

103.662

NEDERLANDSE BEZOEKERS

52.318

KINDEREN ONDER
DE 18 JAAR

1.341

BEZOEKERS MET
STADSPAS

43.025

VOLWASSENEN MET
MUSEUMKAART

16.955

STUDENTEN

1.301

GEMIDDELD AANTAL
BERZOEKERS PER DAG

240

DAGEN GEOPEND

STIJGING BEZOEKERSAANTAL ZET DOOR!

Met 240 dagen was het Paleis in 2024 65,8% van het jaar geopend voor publiek. Er kwamen maar liefst 312.236 bezoekers, zo'n 1.301 bezoekers per dag. Ter vergelijking: in 2023 waren we 229 dagen open, 62,7% van het jaar. In dat jaar ontving het Paleis 303.839 bezoekers, gemiddeld 1.327 bezoekers per dag.

Van alle bezoekers kwam in 2024 66,8% uit het buitenland en 33,2% uit Nederland. Van de Nederlandse bezoekers kwam 23,8% uit Amsterdam. In de communicatie is flink ingezet op Nederlands bezoek. In 2024 verwelkomde het Paleis 103.662 Nederlandse bezoekers, tegen 93.582 Nederlandse bezoekers in 2023. Een stijging van 10,7%. Het aantal bezoekers uit Amsterdam is in 2024 gestegen met 16,1%.

Onder 18

Het Paleis heeft veel te bieden voor kinderen en jongeren. Naast aantrekkelijke, krachtige en op de curricula toegesneden educatieve programma's en rondleidingen is er van alles te ontdekken en ondernemen. Bijvoorbeeld wie er in het Paleis heeft gewoond of gewerkt, wat er allemaal met het gebouw is gebeurd of hoe een staatsbezoek verloopt. En welke sterren staan er op de vloer?

In 2024 bezochten 52.318 kinderen en jongeren onder de 18 jaar het Paleis. Ook 16.955 studenten bezochten het Paleis.

Kinderen en jongeren tot 18 jaar hebben gratis toegang. Voor kinderen van 5 t/m 12 jaar is er een gratis kinder-audiotour in het Nederlands en Engels.

AUDIOTOURS VOOR KINDEREN

PRINS LOUIS: VOOR KINDEREN VAN 5 – 8 JAAR

Kinderen worden in deze tour rondgeleid door Prins Louis, zoon van Koning Lodewijk Napoleon. Hij vertelt over het gebouw en hoe zijn vader het stadhuis van Amsterdam in 1808 omtoverde tot een paleis. Bij deze audiotour krijgt elk kind een stickerspeurtocht.

JACOBS AVONTUUR: VOOR KINDEREN VAN 9 – 12 JAAR

Met deze interactieve audiotour ga je 350 jaar terug in de tijd. Er is iets ergs gebeurd: de tak van de Vrede is gestolen! Wie heeft dit gedaan en waarom? Samen met Jacob ga je op avontuur. Onderweg ontdek je van alles over de kunst en geschiedenis van het gebouw.

'We hebben net de Balkonkamer gezien. Mijn kleindochter wilde het balkon op, en zwaaien naar de mensen. Als een koninginnetje'

- T. Schrijver
quote bezoeker

'Vandaag het Koninklijk Paleis bezocht met het gezin, waaronder drie jonge kids. Wat een schitterend pand. De audiotour maakte voor onze kinderen echt het verschil. Boeiend verteld en met de vragen ook interactief. Een dikke aanrader!'

- Google Review

'Leuke audiotour voor kinderen, die van ons zijn 11 en 18 jaar. De vragen zorgen voor veel betrokkenheid'

- Facebook review

BEZOEKERS

IVAN (AMSTERDAM)
& DANIËL (BERLIJN)

“Het Paleis en het interieur
stralen vakmanschap uit.”

De Amsterdamse Ivan bezocht het Paleis al een keer of vijf. Toen zijn goede vriend Daniël vertelde dat hij dat ook wilde doen, aarzelde Ivan geen moment: ‘Hij komt uit Berlijn, kent Slot Charlottenburg, en was nieuwsgierig naar de architectuur en de geschiedenis van deze plek, dit gebouw’.

Rode stofbehang

‘Hij is heel enthousiast. Daniël is kleermaker en geïnteresseerd in de stoffen en bekleding van de ruimtes, maar ook in het meubilair van de Troonzaal. Hij was onder de indruk van het rode stofbehang’.

Zaal met uitstraling

‘De Burgerzaal is een imposante ruimte. Ze symboliseert de zeventiende-eeuwse macht en geschiedenis van Nederland. De rijkdom zie je terug in de marmeren beeldhouwwerken, bijvoorbeeld de vruchten. Ik denk dat veel bezoekers daar niet naar kijken, maar dat zou wel moeten!’

Verborgene geschiedenis

‘Beneden staat de Vierschaar, waar doodvonnissen werden uitgesproken. Een beetje luguber, maar dat is ook een kant van het verhaal. Ik heb hem ook uitgelegd hoe het Paleis tot stand kwam, dat het eerst een stadhuis was. Dat is voor iemand uit Berlijn een stukje verborgen geschiedenis’.

BEZOEKERS

MAXIME BOIS, ANITA MANTEL, APHRIL MONHIGNIER (PARIJS)

“Het is een belangrijk gebouw voor Nederland en het is goed om te zien hoe op één plek politiek, cultuur en geschiedenis samenkomen.”

De eerste koning van Nederland was de Fransman Lodewijk Napoleon. De ‘broer van’ probeerde Nederlands te spreken en de Nederlandse gebruiken eigen te maken. Dat deed hij zo goed, dat Keizer Napoleon hem terugriep en Nederland inlijfde bij zijn Keizerrijk. Nadat de Fransen ons land hadden verlaten, werd Willem I eerst soeverein vorst en daarna koning van Nederland. De Franse invloed is nog steeds zichtbaar, ook in het Paleis. We gingen in gesprek met drie Franse studenten: ‘We wisten dat Nederland een koninkrijk is, maar niet dat Lodewijk hier koning is geweest. We zien hem als Frans, maar dat is nu anders’.

Franse invloeden

‘We komen hier om te leren over de Franse geschiedenis in Holland, welke invloeden Frankrijk en Lodewijk Napoleon op Nederland hadden. Het is heel bijzonder om dat terug te zien, bijvoorbeeld het Empire-meubilair, maar zeker ook het Paleis zelf. De architectuur, het interieur, alle verwijzingen naar Griekse en Romeinse mythen. En toch is het heel anders dan een Frans paleis’.

Groot én open

‘Het gebouw is groot, maar voelt open. Atlas, helemaal bovenin, is indrukwekkend, net als de andere beelden, zoals Vrouwe Justitia. We hebben erg genoten en zouden anderen zeker aanraden het Paleis te bezoeken. Het is een belangrijk gebouw voor Nederland en het is goed om te zien hoe op één plek politiek, cultuur en geschiedenis samenkomen’.

Prettige sfeer

‘De Burgerzaal is indrukwekkend. De vloer, met de sterrenhemel en kaarten van het oostelijk en westelijk halfrond, eromheen de beelden die de planeten symboliseren... slim gedaan. En de sfeer is prettig. Bij binnenkomst kregen we meteen hulp, hoe we de audiotour moesten gebruiken’.

IN HET PALEIS LEER JE MET PLEZIER OVER CULTUUR VAN TOEN, NU ÉN STRAKS

Onze educatieve programma's maken het verleden tastbaar, versterken het historisch besef, prikkelen de nieuwsgierigheid en vergroten de maatschappelijke betrokkenheid. Ook laten ze kinderen en jongeren kennismaken met erfgoed en cultuur in een inspirerende omgeving, met burgerschap als rode draad.

BEZOEK VAN LEERLINGEN 2024

2023
11.496

2024
11.267

2022
8.933

2020
1.845

2021
1.500

Leerlingen en studenten

In 2024 bezochten 11.267 leerlingen in schoolverband het Paleis. Daarnaast kwamen er 16.955 studenten (+9,9%).

Om de educatieve impact te vergroten, zijn er 483 rondleidingen verzorgd voor schoolgroepen uit het po en vo (+11,8%). In lijn met de ambitie om een breder en inclusiever onderwijspubliek te bereiken, sluit de nieuwe onderwijsprogrammering aan bij de curricula van nieuwe onderwijsdoelgroepen: po, vmbo en mbo.

RONDLEIDINGEN ONDERWIJS 2024

Totaal aantal
rondleidingen
483

Aantal vo
rondleidingen
423

Aantal po
rondleidingen
37

Aantal mbo
rondleidingen
23

PALEISSTUDIO

De in 2024 gelanceerde PaleisStudio is een unieke en inspirerende leeromgeving voor mbo-studenten. Vakmanschap en burgerschap komen er samen. Geïnspireerd door het Paleis, de programmering, het interieur en soms de kleinste details maken studenten hedendaagse ontwerpen die aansluiten bij hun opleiding; bijvoorbeeld een staatsbanketmenu, meubelstuk of boeket.

Ontwerp en bouw

Het ontwerp van de PaleisStudio is gebaseerd op de architectuur en vormtaal van het gebouw. De blauw-gele ruimte met vloeiende lijnen en halve cirkels is geschikt voor allerlei workshops en presentaties. In het koningsblauwe wandmeubel staan collectiestukken, *conversation pieces* die gesprekken stimuleren over actuele onderwerpen en thema's.

Pilottraject vakmanschap

Inspiratie vinden in vormen, kleuren, materialen, symbolen en verhalen van het Paleis en deze toepassen in een eigentijds en persoonlijk ontwerp; dát is het uitgangspunt van nieuwe workshops op het gebied van vakmanschap. Een pilottraject met vier mbo-opleidingen (ROC Bouwkunde, ROC Koken en Gastheerschap, Bloem en Design, en het Hout- en Meubileringscollege) was onderdeel van de afstudeerstage van Reinwardt Academiestudent Merel Kabel. Haar opdracht was het ontwikkelen van een workshop die qua opbouw voor alle mbo-opleidingen bruikbaar is, met ruimte voor het vergaren van vakspecifieke kennis en het onder de knie krijgen van specialistische vaardigheden.

Workshop Studio Paleis – Vakmanschap en Burger-schap

De met docenten, studenten en vakspecialisten van de Dienst van het Koninklijk Huis ontwikkelde workshop *Studio Paleis* is in 2024 per opleiding meerdere malen getest. Met succes. De leerzame en tot de verbeelding sprekende workshop is vanaf januari 2025 te boeken.

Er zijn drie onderdelen:

1. Een interactieve rondleiding met opdrachten door verschillende ruimtes van het Paleis.
2. Het maken van een ontwerp in de PaleisStudio.
3. Het realiseren van dit ontwerp op de eigen opleiding.

Enkele voorbeelden: studenten van ROC Koken en Gastheerschap kregen tijdens de rondleiding inzicht in de organisatie van een staatsbanket. Zij leerden over de planning, protocollen en etiquette en kregen uitleg over het belang van samenwerking en timing. In de PaleisStudio stelden zij een viergangenmenu samen voor een zelfgekozen land. Het resultaat mocht er wezen. Dat gold ook voor het ontwerp van een eigentijdse stoel door studenten van het Hout- en Meubileringscollege. Ze vonden inspiratie in de unieke collectie Empire-meubilair van Koning Lodewijk Napoleon.

Burgerschap als kernwaarde

Naast vakmanschap leggen de educatieve programma's een sterke nadruk op burgerschap, sinds 2021 een verplicht onderdeel in het mbo-curriculum. Nationaal erfgoed als het Paleis - dat bol staat van wijze lessen over goed bestuur - stimuleert studenten om samen te werken en na te denken over maatschappelijke waarden. In zo'n bijzondere omgeving ontwikkelen zij niet alleen hun vakmanschap, maar ook hun rol als bewuste en betrokken burgers.

IN GESPREK MET...

RUUD VAN GERVEN

ROC KOKEN EN GASTHEERSCHAP

“ALS JE DE LES
VERPLAATST NAAR
HET PALEIS VAN DE
KONING, DAN LEEFT
DAT NATUURLIJK
VEEL MEER”

Wat leert een mbo-student tijdens de opleiding Koken en Gastheerschap? Hoe word je een basis-kok of gespecialiseerde chef-kok? We vroegen het aan mbo-docent Ruud van Gerven. Hij was betrokken bij de ontwikkeling van de workshop Studio Paleis: 'Van de honderd keer dat je in het klaslokaal aan het werk was, zijn er hooguit enkele dagen blijven hangen. Als je de les verplaatst naar het Paleis van de Koning, dan leeft dat natuurlijk veel meer. En mbo-studenten willen graag de toepasbaarheid zien van wat ze leren, dat ze het kunnen gebruiken'.

Hoe belangrijk zijn buitenschoolse activiteiten, zoals vandaag in het Paleis?

‘Voor studenten is het heel interessant om verschillende plekken te zien waar ze hun vaardigheden kunnen toepassen, hun vak kunnen uitoefenen. Dus niet alleen restaurantkeukens, maar ook een Paleis van de Koning. Zo komen ze erachter wat mensen vroeger aten, welke etiquette er was, de tijdgeest. Bovendien zijn de kunst, het interieur en de ruimtes inspirerend. Cultureel en historisch besef draagt bij aan de ontwikkeling en carrière van de student. Bedenk ook dat sommigen van huis uit minder mee krijgen. Of er is een financiële barrière. Dus het is heel goed dat scholen dit regelen.’

Wat leren aankomende koks in en van het Paleis?

‘Ze krijgen de opdracht om te koken voor een staatsbanket. De studenten kiezen zelf welk land wordt uitgenodigd. Waar moet je op letten, wat past wel of niet bij de cultuur en gewoonten? Welke gerechten kies of bedenk je? We willen ook dat ze nadenken over het waarom, bijvoorbeeld het doel van een staatsbanket, dat raakt aan hun burgerschap. Het is dus breder dan het bereiden van eten en opmaken van de borden.’

Wat is de kracht van de PaleisStudio en het Studio Paleis-programma?

‘Het is heel belangrijk dat er binnen het Paleis een ruimte is waarin de studenten de opdrachten kunnen uitvoeren en nabespreken. En dat er een lesprogramma is, speciaal gericht op hun vakgebied. Uit tests bleek dat de studenten door “het zelf mogen bedenken” sneller het verband zagen met de lesstof of ervaringen in het leerwerkbedrijf. Dan gaat het leven, is de connectie met het beroep gemaakt. Dat ze een paar uur de koks van de Koning zijn in deze locatie, is natuurlijk uniek. De kracht zit hem ook in het dóen, dat de studenten met hun handen bezig kunnen zijn. Dat kwam van de docenten.’

Wat maakte de meeste indruk op de studenten?

‘Dat is toch het besef dat ze hun vak, vaardigheden en creativiteit op meerdere manieren en vrij kunnen toepassen. Een groep studenten nodigde Japan uit voor een staatsbezoek. Op het menu stond een Hollandse erwtensoep op basis van een Japanse dashi bouillon met gedroogde tonijn erin. Eigenlijk een fusion-gerecht. Dat is precies wat er moet gebeuren. Ik denk dat dit gerecht niet in het klaslokaal zou zijn bedacht, dus dat ze binnen de Paleismuren zijn, draagt echt bij.’

Nog verbeterpunten?

‘Letterlijk en figuurlijk: een kijkje in de keuken. Tijdens de voorbereiding van een staatsdiner of koninklijk diner. Dat zou supermooi zijn. Of gastlessen van de koks. Nog mooier, dat er een “studentengerecht” op het menu staat.’

PALEIS MYSTERIES – NIEUW AANBOD VOOR HET PRIMAIR ONDERWIJS

Op 6 november 2024 lanceerde het Paleis een nieuw uniek educatief programma voor leerlingen van groep 7 en 8 van het po: *Paleis Mysteries*. Deze spannende interactieve ontdekkingsstocht, een samenwerking met de gerenommeerde escaperoom-makers van Sherlocked, combineert erfgoedbeleving, geschiedenis en samenwerking.

Het mysterie ...

In de historische kelders van het Paleis zijn drie raadselachtige kisten gevonden... wat zit erin? Welke verhalen uit 375 jaar geschiedenis onthullen ze? Samen met een Paleismedewerker gaan de leerlingen op ontdekkingsstocht door het Paleis, waarbij de kisten hen de weg wijzen naar verschillende zalen en kamers. Ze lossen uitdagende puzzels op, ontdekken verborgen verhalen en leren onderweg over historische figuren en belangrijke gebeurtenissen. In de puzzels vinden leerlingen woorden die leiden tot een vraag: *Wat wil jij achterlaten voor kinderen over honderd jaar?* In de PaleisStudio laten leerlingen hun antwoord achter.

Educatief en verbindend

Het programma biedt meer dan alleen een geschiedenisles. Het benadrukt vaardigheden als samenwerken, observeren en analytisch denken. Leerlingen worden aangemoedigd om nieuwsgierig te zijn en om samen de mysteries op te lossen. Zo maken zij op een speelse en interactieve manier kennis met de rijke historie van het Paleis, van de stadhuisperiode tot het huidige ontvangst- en publiekspaleis.

Voor alle leerlingen

Het programma sluit aan bij de missie om alle Amsterdamse leerlingen minimaal één keer in hun schoolcarrière het Paleis te laten bezoeken. Door de geschiedenis van het Paleis te koppelen aan die van Amsterdam, krijgen leerlingen een uniek en betekenisvol perspectief op hun eigen stad. De mysteries van het Paleis kunnen uiteraard ook door leerlingen van niet-Amsterdamse scholen opgelost worden.

BEKIJK HIER
DE PROMOTIEVIDEO:

HET PALEIS, EEN HISTORISCHE SENSATIE IN HET HIER EN NU

De programmering van het Koninklijk Paleis Amsterdam is gelaagd, relevant en sluit aan bij het hier en nu. We presenteren de geschiedenis van Nederland, Amsterdam en het gebouw én zijn gebruikers vanuit verschillende perspectieven. Door het organiseren van tentoonstellingen, rondleidingen, symposia en diverse activiteiten in 2024 ook een platform geweest voor gesprekken, dialoog en discussies.

PUBLIEKS- ACTIVITEITEN

5 MEI: GRATIS RONDLEIDINGEN

Op 4 mei is het Koninklijk Paleis Amsterdam de achtergrond van de jaarlijkse Nationale Herdenking. Over de schouders van het beeld van de Vrede wordt de mensenmassa op de Dam in beeld gebracht. Maar er is nog niet veel bekend bij het grote publiek over het Paleis tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op 5 mei waren er gratis instaprondleidingen waarin het verhaal over het Paleis in oorlogstijd is verteld. Waarom werd het als een van de weinige grote gebouwen niet door de Duitsers ingenomen? Zaten er mensen in het Paleis ondergedoken?

SPOREN VAN SLAVERNIJ

Van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024 waren er in het hele Koninkrijk activiteiten en evenementen rondom het herdenken en vieren van de afschaffing van de slavernij 150 jaar geleden en de doorwerking daarvan in levens van mensen.

Publieksboek

Het Koninklijk Paleis Amsterdam vertelt de verhalen over het gebouw in al zijn facetten. De koloniale historie en het slavernijverleden zijn verweven met het oorspronkelijke stadhuis van Amsterdam. Iedere bezoeker ontving het gratis boekje *Sporen van Slavernij in het Koninklijk Paleis Amsterdam*, een aanmoediging om de blik te richten op onderbelichte sporen van slavernijverleden in het gebouw. Elf auteurs gaan in op de context van de geschilderde verhalen en geschiedenis in steen.

Rondleidingen Sporen van Slavernij

Aan het begin van het herdenkingsjaar is samen met Jennifer Tosch van Black Heritage Tours de rondleiding *Sporen van Slavernij* ontwikkeld. Op 30 juni en 1 juli waren er gratis instaprondleidingen. De gidsen van het Paleis belichtten de rol van het Amsterdamse stadsbestuur, verklaarden de beeldtaal op de timpanen van het gebouw en lieten zien welke sporen van slavernijverleden er in het Paleis zijn. De rondleidingen de rondleidingen zijn blijvend beschikbaar voorbeschikbaar voor scholen en particulieren. Voor het onderwijs is lesmateriaal over de erfenis van ons slavernijverleden beschikbaar.

FREE HERI HERI: SAMEN KOKEN EN ETEN IN HET PALEIS

Z.M. de Koning stelde aan het einde van het Herdenkingsjaar Slavernijverleden de keukens van het Paleis open voor *Free Heri Heri For All*. De Koning bood hiermee de gelegenheid om het gesprek met elkaar aan te gaan en verbinding te bevorderen. Zestien topchefs met Afro-Caribische en Surinaamse roots bereidden negenduizend Heri Heri-maaltijden voor de inwoners van de hoofdstad. De chefs kregen hulp van vrijwilligers, medewerkers van de Dienst van het Koninklijk Huis en Amsterdammers.

Heri Heri

Heri Heri is een Surinaams eenpansgerecht van cassave, zoete aardappel, groene en gele bananen, bakkeljauw (gebakken zoute vis) en een ei. Het wordt vaak gegeten rond en op Ketu Koti (1 juli), de herdenking en viering van de officiële afschaffing van de slavernij (1863). Het gerecht ontstond op de plantages en was eeuwenlang het dagelijks voedsel van tot slaaf gemaakten. Heri Heri betekent 'Heel Heel' of 'Helen Helen'. Het uitdelen van de gratis maaltijden zorgt voor meer bewustzijn over Ketu Koti, brengt mensen samen en stimuleert gesprekken over het slavernijverleden en de doorwerking ervan.

ZOMER- TENTOONSTELLING

OPEN

JAARVERSLAG

'Een dame van 3000 kilo en zestien adelaars: de kunst van het Paleisdak komt even naar beneden'

- Harmen van Dijk, Trouw, juli 2024

54

2024

PROGRAMMERING

HOOG! KIIK OMHOOG EEN DAK VOL VERHALEN

In de zomer kregen onze bezoekers de kans om oog in oog te staan met kunstwerken die zich normaal hoog boven de Dam op het dak van het Paleis bevinden. Een echte *once in a lifetime opportunity* voor maar liefst 118.846 bezoekers! Op 27 juni opende Z.M. de Koning de tentoonstelling. Zanger Flip Noorman vertolkte Sammy van Ramses Shaffy: 'Hoog Sammy, kijk omhoog Sammy'.

Renovatie

In 2024 startte het Rijksvastgoedbedrijf met de belangrijke renovatie van het Paleisdak, de toren en de decoratieve elementen. Een unieke mogelijkheid om meer verhalen te vertellen over de buitenzijde van het gebouw en tegelijk het publiek erbij te betrekken. Door de enthousiaste medewerking van het Rijksvastgoedbedrijf en de Intendance der Koninklijke Paleizen waren enkele spectaculaire onderdelen van het dak in de Galerijen van het Paleis te zien, naast bijzondere bruiklenen van het Rijksmuseum, Amsterdam Museum, Stadsarchief Amsterdam, Haags Historisch Museum, Het Utrechts Archief en Museum Vrolik.

Topstukken

Alle zeventiende-eeuwse topstukken verbeelden de geschiedenis van het gebouw, Nederland en Amsterdam. Zo laat het west-timpaan zien hoe Amsterdam zichzelf zag in de koloniale wereld, de spil van de vier werldden van waaruit allerlei handelswaar kwam. Absoluut topstuk was het vier meter hoge en drieduizend kilo zware bronzen beeld Prudentia, dat het timpaan aan de Damzijde siert. Zij is een van de vier door beeldhouwer Artus Quellinus gemaakte allegorische deugden die de voor- en achtergevel van het Paleis bekronen. Prudentia, in het voorjaar van haar plek getakeld en gerestaureerd, trok in haar nieuwe pracht veel belangstelling van het

publiek. Dat deden ook de vergulde windvaan van de toren, de keizerskroon gedragen door vier adelaars (een van de bekroningen van de hoekpaviljoens van het gebouw), bronzen carillonklokken, dakleien en diverse decoratieve bouwelementen. Ook waren de grote marmeren friezen in de voor- en achtergevel, eveneens beeldhouwwerken van Artus Quellinus, op film en foto's te zien.

Vakmanschap

In interviewfilmpjes vertelden gepassioneerde vaklieden als de smid, vergulder, beiaardier en restauratie-architect over hun ambacht, expertise en hoe ze omgingen met deze objecten.

BEKIJK HIER
DE HOOG! KIIK
OMHOOG VIDEO:

118.846
BEZOEKERS

29 JUNI -
22 SEPTEMBER

‘Hele interessante
tentoonstelling, ik ben
al twee keer geweest’

– Instagram review

‘Super gave
ervaring om een keer
heen te gaan! Zeker nu
met de renovaties van het
dak zie je dingen die je
normaal niet van zo
dichtbij kunt zien’

– Google Review

‘De kwaliteit spat
ervan af. Prachtig te
zien met hoeveel zorg dit
wordt gerestaureerd’

– Facebook review

29
AUGUSTUS

180
CONCERT-
GANGERS

2024

PROGRAMMERING

CONCERT JOOST WILLEMZE – GRACHTENFESTIVAL, I.S.M. DE KONINKLIJKE VERZAMELINGEN

Op donderdagavond 29 augustus vond in de Grote Krijgsraadzaal een bijzonder concert plaats, een onderdeel van het Grachtenfestival. Het Paleis opende de deuren voor harpist Joost Willemze, winnaar van de Grachtenfestivalprijs 2023 en Artist in Residence van het Grachtenfestival 2024. Willemze speelde in deze historische setting met koninklijke allure.

Op het programma stond onder meer Johann Christian Bachs concert voor harp met het bekende thema 'God Save the King'. Bezoekers luisterden ook naar zeer zelden uitgevoerde werken uit de Koninklijke Verzamelingen, die speciaal voor het hof zijn gecomponeerd of ooit zijn uitgevoerd in het Koninklijk Paleis. In samenwerking met de collega's van de Koninklijke Verzamelingen selecteerde Joost Willemze deze stukken uit het Koninklijk Huisarchief. Zo zong sopraan Noëlle Drost onder begeleiding van Willemze een verjaardagslied voor Koningin Wilhelmina van Pruisen, de echtgenote van Koning Willem I.

Ruim 180 concertgangers hebben genoten van dit unieke concert. Na afloop was er de mogelijkheid om in een avondopenstelling de tentoonstelling *Hoog! Kijk omhoog* te bezoeken.

'Terwijl harp, strijkers en stem fonkelend en gepassioneerd samensmelten in een stukje oratorium van Händel, zien we door het raam en door de steigers de Raadhuisstraat. Een open luik aan de andere kant van de ruimte en je kijkt naar beneden, de Burgerzaal in. Als luisteraar zit je onder statige, zwaarbeladen kroonluchters, ooit uitgezocht door Koningin Juliana'.

- Frederike Berntsen, Het Parool, 31 augustus 2024

KONINKLIJKE
PRIJS VOOR VRIJE
SCHILDERKUNST
2024

EÉN VAN DE OUDSTE KUNSTPRIJZEN VOOR AANSTORMENDE JONGE BEELDENDENDE KUNSTENAARS.

De Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst is bedoeld om jonge, talentvolle, in Nederland werkzame schilders aan te moedigen in hun werk als kunstenaar. De Prijs is in 1871 door Koning Willem III ingesteld als Koninklijke Subsidie voor Vrije Schilderkunst. Drie jonge kunstenaars komen ieder jaar in aanmerking voor een Koninklijke Prijs: € 9.000 vrij van belastingen en premies. De Prijs is voor de drie winnende kunstenaars een mooie springplank voor hun carrière.

Kunstenaars die de beeldende kunst beroepsmatig en zelfstandig beoefenen in Nederland en op 1 januari 2024 de leeftijd van 35 jaar nog niet hadden bereikt, konden meedingen naar een Koninklijke Prijs. Eerdere prijswinnende kunstenaars mochten als zij op de genoemde datum jonger waren dan 30 jaar opnieuw meedoen. De lijst met genomineerden werd in twee jureringsrondes samengesteld door een vakkundige jury: Laurie Cluitmans, Esiri Erheriene-Essi, Yasmijn Jarram, Natasja Kensmil, Rezi van Lankveld, Sam Samiee en Mirjam Westen (voorzitter).

483 inzendingen

In 2024 zonden 483 kunstenaars beeld en documentatie in. Ruim drieduizend beelden passeerden de revue. Aan dertig kunstenaars is gevraagd twee schilderijen in te zenden voor de tweede ronde. Het viel de jury op dat het aloude ambacht volop leeft onder de huidige generatie kunstenaars. Uiteindelijk droeg de jury aan de Koning drie winnaars voor.

BEKIJK HIER
DE PROMOTIEVIDEO:

WINNAAR
SHIVANGI
KALRA

WINNAAR
TOBIAS
THAENS

WINNAAR
FARIA VAN
CREIJ-
CALLENDER

De uitreiking

Donderdag 10 oktober 2024. Het bruiste in het Koninklijk Paleis Amsterdam van de jonge, getalenteerde kunstenaars. Toen Z.M. de Koning plaatsnam achter het kathedr, steeg de spanning. Wie wint de 154ste editie van de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst 2024? De Koning: 'Ik nodig hen graag uit naar voren te komen: Faria van Creij-Callender, Shivangi Kalra, Tobias Thaens'.

'Het is elke keer weer spannend om te zien hoe jonge kunstenaars hun eigen weg zoeken en hun individuele signatuur proberen te vinden. Eigenheid, autonomie, vernieuwing; het zijn belangrijke waarden in de kunst'

- Z.M. de Koning tijdens zijn toespraak op 10 oktober 2024

De tentoonstelling

De Koning opende ook de tentoonstelling van de winnende werken en een selectie uit de overige inzendingen. Maar liefst 32.361 bezoekers bekeken de kunstwerken in de Galerijen. Bij de tentoonstelling verscheen een catalogus (Nederlands-Engels) met onder andere interviews met de winnaars door jurylid Laurie Cluitmans.

Publieksprijs

Aan de tentoonstelling is een publieksprijs verbonden. Bezoekers kozen hun favoriete werk. Het werk met de meeste stemmen werd onder notarieel toezicht verloot onder de mensen die hun stem uitbrachten. De kosten (maximaal € 2.300) worden vergoed door de Stichting. Als de waarde het beschikbare bedrag overstijgt of het werk om een andere reden niet kan worden overgedragen, wordt in overleg met de kunstenaar een alternatief aangeboden. In 2024 won *Árvore do Amigo* van Tiago Santos de publieksprijs. Hij vervaardigde voor de winnende bezoeker een kunstwerk.'

'Voor Tiago Santos spelen herinneringen aan plaatsen en gebeurtenissen in het land waarin hij is opgegroeid een belangrijke rol. Schilderen is voor hem een manier om datgene wat ver af is weer dichtbij te brengen'

- Juryrapport Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst

Young Collectors Circle

Op woensdagavond 30 oktober bezocht de Young Collectors Circle de tentoonstelling. De exposerende kunstenaars vertelden aan de jonge verzamelaars en kunstliefhebbers over hun werk. Het was een inspirerende avond waar veel nieuwe contacten zijn gelegd.

Podcast De Kleine Cultuurshow

De Kleine Cultuurshow is een toegankelijke podcast voor iedereen die geïnteresseerd is in kunst, cultuur en de creatieve wereld om ons heen. In aflevering #6, *De grijze zone als kunst: Faria van Creij-Callender*, sprak Faria onder meer over haar ervaring om de Prijs in ontvangst te nemen van de Koning. Ze vond het heel bijzonder en ontroerend dat juryvoorzitter Mirjam Westen de toelichting van de jury op het prijswinnende schilderij voorlas: 'Het voelde echt dat alle dingen waar ik naartoe had gewerkt tot een conclusie kwamen. Een heel belangrijk moment'.

BELUISTER HIER
DE PODCAST:

BEZOEKER

ELLEN GELJON

“Ik bezoek veel paleizen, maar dit paleis steekt erboven uit.”

Ellen Geljon bekeek op Facebook een impressie van de uitreiking van de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst. Ze vond het bijzonder om hedendaagse kunst in een zeventiende-eeuwse omgeving te zien en dacht: ‘Daar moet ik naartoe!’ Ze nam twee dochters mee: ‘Ze vonden het een heel goed idee. Eentje studeert aan een kunstacademie, het Paleis is voor haar een inspiratiebron’.

Moderne kunst in een historisch gebouw

‘Het is een fantastische ruimte en ik vind het juist passen, hedendaagse kunst in zo een historisch gebouw. En moderne kunst van jonge kunstenaars in deze setting, met de betrokkenheid van het Koningshuis, is helemaal prachtig’.

Paleis steekt erboven uit

‘Ik houd van kunstmusea. En we waren nog nooit in het Paleis geweest. Al bij de entree zei ik tegen mijn twee dochters “Oh, dit is een goed idee”. Hier rondlopen geeft je een statig, bijna koninklijk gevoel, maar voelt ook natuurlijk aan. Het ziet er verzorgd uit, het is goed onderhouden. Ik bezoek veel paleizen, maar dit paleis steekt erboven uit’.

Gastvrije ontvangst

‘Het is hier dubbel uniek. De combinatie moderne en oudere kunst, het Paleis van binnen en van buiten. Als ik tijd over heb, loop ik de audiotour, maar anders kom ik nog een keer. Dan zie ik vast meer en andere dingen. Een echte aanrader. En niet onbelangrijk, de gastvrije ontvangst. Je voelt je meteen welkom’.

SYMPOSIA

De Stichting organiseert jaarlijks twee paleissymposia. Vooraanstaande sprekers bieden tijdens deze bijeenkomsten een verrassende kijk op maatschappelijke vraagstukken en actuele thema's. De symposia vinden plaats in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Bij beide symposia in 2024 waren Z.M. de Koning en H.M. de Koningin gastheer en gastvrouw. H.K.H. Prinses Beatrix was ook aanwezig.

CLIMATE COMMUNICATION

28 MEI

Hoe communiceer je effectief over het klimaat? Wat kun of moet je aan klimaatverandering doen? En wat is klimaatcommunicatie? Tijdens het paleissymposium *Climate Communication* gaven deskundigen antwoord op deze vragen.

Wolfgang Blau, expert op het gebied van klimaatcommunicatie, adviseur van de VN-klimaatafdeling UNFCC, trustee director van het Bonn Institute for Constructive Journalism en medeoprichter van het Oxford Climate Journalism Network, trapte de bijeenkomst af. Daarna ging Joris Luyendijk, voorzitter van het symposium,

journalist en lid van de Paleiscommissie, met hem in gesprek over manieren waarop nieuwsmedia klimaatverandering kunnen benaderen. Daarna kwam Lisa Pak aan het woord. Als consultant bij het Milieuprogramma van de Verenigde Naties staat ze aan het hoofd van Playing for the Planet, een alliantie die de videogamesindustrie ondersteunt om actie te ondernemen op het gebied van het klimaat. Pak vertelde hoe dit initiatief de impact van de gamesindustrie op het milieu wil verminderen; van het verlagen van de CO2-uitstoot tot het gebruik van games om mensen te inspireren actie te ondernemen voor het klimaat.

LUISTER HIER DE
LEZINGEN VAN DE
SPREKERS TERUG:

BIOLOGISCH DESIGN DOOR ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE

19 NOVEMBER

Wat hebben medicijnen te maken met AI? Kan AI chemie duurzamer maken, nieuwe geneesmiddelen creëren? Deze vragen stonden centraal op het paleissymposium *Biologisch design door Artificiële Intelligentie*.

Max Welling, hoogleraar Machine learning aan de Universiteit van Amsterdam, sprak onder andere over de mogelijkheden van AI om nieuwe materialen te ontwerpen voor het afvangen van CO2-uitstoot. Gerard van Westen, hoogleraar Artificiële Intelligentie en farmaceutische chemie aan de Universiteit Leiden, ging in op de rol van AI bij de ontwikkeling van nieuwe genees-

middelen. Annelien Bredenoord, voorzitter van het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam en hoogleraar Ethiek van biomedische innovatie, sloot de lezingen af met een column waarin ze reflecteerde op de ethische aspecten van het thema.

Voorzitters waren Marcel Levi, voorzitter van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en Vinod Subramaniam, voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit Twente. Beiden zijn lid van de Paleiscommissie.

LUISTER HIER DE
LEZINGEN VAN DE
SPREKERS TERUG:

AMSTERDAM 750 JAAR

AMSTERDAM 750

Op 27 oktober 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. Dat viert de stad een jaar lang, van 27 oktober 2024 tot en met de daadwerkelijke verjaardag twaalf maanden later. Het Koninklijk Paleis Amsterdam viert het jubileum van de hoofdstad met een bruisend programma vol activiteiten voor Amsterdammers en alle andere Nederlanders.

Mokumtour

Op 27 oktober 2024, de 749e verjaardag van de stad, lanceerden we de Mokumtour, een nieuwe multimediatour over de relatie tussen het Paleis en de stad. De Mokumtour is ontwikkeld in samenwerking met *Ommetje met Tom*. Tom en Josephine Jongbloed, bekend van hun populaire wandelingen door Amsterdam en hun gelijknamige boek en Instagramaccount, leiden bezoekers langs de zalen en kamers van het Paleis en brengen de geschiedenis tot leven.

‘Wist je dat er ooit een paleis zou worden gebouwd in de Plantagebuurt? En dat Lodewijk Napoleon de cellen onder in het Paleis heeft omgebouwd tot wijnkelders?’

– Tom en Josephine Jongbloed

De Mokumtour zit boordevol verrassende weetjes die je niet meer zo snel vergeet. Bezoekers leren bijvoorbeeld dat Koningin Wilhelmina de spreuk ‘Heldhaftig, Vastberaden, Barmhartig’ toevoegde aan het stadswapen na de Tweede Wereldoorlog. En waar staan de drie Amsterdamse Andreaskruizen voor? Wat betekenen de palmbladeren en olijftak die de Stedenmaagd in haar handen houdt?

Naast de verhalen van Tom en Josephine biedt de tour videobijdragen van prominente Amsterdammers, onder wie Henk Schiffmacher, Sjaak Swart en Mark Ponte. Deze korte filmpjes, geproduceerd door stads-

zender AT5, behandelen uiteenlopende thema's, bijvoorbeeld de Amsterdamse trots, de slavernijgeschiedenis en de krakersrellen van 1980. Bij de ontwikkeling van de Mokumtour zijn diverse experts geraadpleegd, waaronder de Stem van Amsterdam – een focusgroep van 75 betrokken Amsterdammers – en deskundigen zoals schrijver Geert Mak en historica Hannah Bakx.

De Mokumtour slaat een brug tussen verleden en heden en nodigt bezoekers uit om het Paleis en Amsterdam door een nieuwe lens te bekijken. Het is niet alleen een viering van het culturele en historische erfgoed van de stad, maar ook van de mensen en verhalen die Amsterdam maken tot wat het is.

27 oktober 2024 – gratis open voor (oud)Amsterdammers

Als feestelijke start van het jubileumjaar kregen geboren of getogen Amsterdammers op 27 oktober 2024 de primeur om de Mokumtour te beleven tijdens een exclusieve gratis openstellingsdag van het Koninklijk Paleis. 1.464 Amsterdammers werden die dag feestelijk ontvangen. Als aandenken ontvingen ze allemaal een speciaal voor het jubileumjaar ontwikkelde verjaardagskalender van het Koninklijk Paleis Amsterdam.

Paleis Mysteries

Paleis Mysteries, het nieuwe onderwijsaanbod voor het po, wordt in het jubileumjaar Amsterdam750 kosteloos aangeboden aan 750 leerlingen van Amsterdamse basisscholen. De kinderen worden uitgedaagd om samen te werken, nieuwsgierig te zijn en op een speelse manier meer te leren over de geschiedenis van het Paleis en de stad Amsterdam.

Op 6 november 2024 is het programma feestelijk gelanceerd met acteurs en muziek. Drie enthousiaste schoolklassen (groep 7 en 8) gingen fanatiek aan de slag om de mysteries van het Paleis te ontrafelen.

BEKIJK HIER DE
AT5 MOKUMTOUR
VIDEO:

REACTIES UIT HET GASTENBOEK

27 OKTOBER 2024

'Gefeliciteerd Amsterdammers! En wat een mooi initiatief. Ik zag een prachtig paleis en prachtige Amsterdammers die zuchten van verbazing slaakten bij het zien van de Burgerzaal en eindeloos met open mond naar de plafonds staarden'

♦

'Hieperdepiep hoera! Gefeliciteerd met Amsterdam en bedankt voor uw gastvrijheid. Heb genoten van de tour van 'Ommetje met Tom', echt een aanrader!'

♦

'Ook als Amsterdammer weer wat geleerd van mijn stad'

♦

'Heel interessant om na 62 jaar als Amsterdammer het Paleis te zien'

♦

'Wat een mooi Paleis is dit, met zo veel geschiedenis. Ik ben trots om in deze stad te wonen'

♦

'Wat een geweldige ervaring om in het Paleis geweest te zijn. Onze 4/5 mei viering zal nooit meer hetzelfde zijn. Gefeliciteerd met Amsterdam'

♦

Fedde van 6 jaar, geboren in Amsterdam:

'Ik vond de speurtocht heel leuk'.

Maarten, vader van Fedde:

'Mooi hoe dit prachtige Paleis toegankelijk is en daarmee verbinding maakt met "het volk"'

BEZOEKER

NAS BROMET

“Als je in Amsterdam geboren en getogen bent, is het Paleis een must see. Maar dat geldt ook voor niet-Amsterdammers.”

Nas woont zijn hele leven in Amsterdam. Als hij naar de grote winkelstraten loopt, komt hij langs het Paleis. Toen hij erachter kwam dat er ook een ‘binnen’ is, voelde hij zich geroepen om dat te bekijken: ‘Het is hier fantastisch. De oude en nieuwe kunst, de gouden, rode en blauwe accenten. Heel indrukwekkend allemaal’.

Vriendelijke mensen

‘Wat mij direct opviel, waren de mensen die hier werken. Je denkt, dit is een Paleis, dus je verwacht plechtige en strenge mensen, maar dat zijn ze helemaal niet. Gastvrij, aanspreekbaar, ze maken grapjes en zorgen zo voor een heel ontspannen sfeer. Tegelijkertijd vertellen ze vriendelijk wat niet kan of mag’.

Must see voor iedereen

‘Er is heel veel te zien, maar alles maakt deel uit van het totaalbeeld, zoals de stijlkamers. En als je goed kijkt zijn er talloze details. Waar je niet omheen kan, is Atlas. Om dat grote beeld ook binnen te zien, op wel zes meter hoogte, is bijzonder. Dus als je in Amsterdam geboren of getogen bent, is het Paleis een *must see*. Maar dat geldt ook voor niet-Amsterdammers’.

PALEISWINKEL

Neem het Paleis mee

Een rondgang door het Koninklijk Paleis Amsterdam eindigt meestal in de Paleiswinkel. Onze producten zijn tastbare herinneringen aan het bezoek. Ook geven ze interessante informatie over het gebouw, zijn vroegere en huidige gebruikers of de tentoonstellingen. Het Paleis ontwikkelt het assortiment voornamelijk in eigen beheer in samenwerking met verschillende professionele leveranciers. Veel producten zijn dan ook niet in de reguliere detailhandel te koop. De eigen publicaties van het Paleis zijn wel verkrijgbaar in de boekhandel. Ze geven de geschiedenis van en verhalen over het Paleis een grotere bekendheid.

Voor elk wat wils

Het assortiment is afgestemd op de uiteenlopende voorkeuren en bestedingsmogelijkheden van de diverse bezoekersgroepen. Zo zijn er speciale producten voor kinderen en jongeren.

‘Interessante en uitgebreide rondleiding. Audiotour en garderobe zijn gratis. Vergeet de shop niet met voor iedereen een leuk souvenir. Een aanrader!’

– Google Review

EEN OPEN GESPREK MET...

JOLLY PLES & SEBASTIAAN DE BIE

PUBLIEKSMEDEWERKERS

“IS DE KONING
THUIS? OF SLAAPT
HIJ HIER WELEENS?
DIE VRAGEN
KRIJGEN WE VAAK”

Publieksmedewerkers zijn dagelijks op de Paleisvloer. Ze heten mensen welkom, scannen kaartjes, nemen tassen en jassen aan, bemensen de Paleiswinkel, delen audiotours uit en wijzen bezoekers de weg. Sebastiaan: ‘Bijvoorbeeld waar de Vierschaar is. “De trap naar beneden en dan naar links”, die zin spreken we het meest uit’.

Hoe is dat, werken in een Paleis?

Sebastiaan: ‘Dat is heel vet! Het is natuurlijk een plek met veel historie, bijvoorbeeld hoe het van een stadhuis een paleis is geworden. De bewoners, het personeel en de functies van het Paleis veranderden, maar het gebouw bijna niet. En bijzonder: de ruimte, het interieur, de decoratie, ze doen allemaal mee, het is een geheel’.

Welke skills heeft een publieksmedewerker?

Sebastiaan: ‘Een publieksmedewerker is gastvrij, altijd vriendelijk en heeft uithoudingsvermogen, want je staat lang op je benen, je loopt de hele dag’.

Jolly: ‘We werken op verschillende plekken, soms deel je audiotours uit of je staat in de winkel. Dat vraagt om verschillende benaderingen van bezoekers. En je bent vaak het eerste aanspreekpunt, zeker als je host bent of de garderobe bemenst. Ook kennis over het Paleis en de Dam is handig; sommige bezoekers stellen vragen, je raakt met ze in gesprek. Daar leren we ook van, ze vertellen soms dingen die wij niet wisten’.

Hoe merkt een bezoeker gastvrijheid?

Sebastiaan: ‘We zeggen tegen iedere bezoeker “welkom in het Paleis” of “leuk dat jullie er zijn”’. Jolly: ‘Dat gaat in het Nederlands, Engels, Frans, Duits of Spaans. Door het directe contact voelen de mensen zich meteen op hun gemak, zijn ze niet de zoveelste uit de rij’.

Sebastiaan: ‘Of je legt uit hoe de audiotour werkt, loopt even met iemand mee, helpt met zoeken naar een verloren telefoon. Kleine dingen, maar samen zijn ze heel belangrijk’.

Niet alles mag.

Sebastiaan: ‘Klopt, zoals filmen of beelden aanraken. Soms wil iemand zijn tas niet afgeven, dan leggen we rustig uit waarom de tas niet mee naar binnen mag. Zoals gezegd, we blijven altijd vriendelijk, ook als bezoekers onstemd raken. Dat heeft meestal niets met ons te maken, vaak zijn mensen moe, hebben ze al een halve dag Amsterdam erop zitten’.

Het is best een overgang, van de entree naar de Burgerzaal.

Jolly: ‘Zodra de bezoekers bij de trap de hoek omgaan en de Burgerzaal inlopen, dan zie je aan hun gezichten hoe indrukwekkend ze het vinden, ze kijken echt vol verwondering rond. Er zijn hier ook zoveel details, verhalen en kunstwerken, je kunt iedere keer wat nieuws ontdekken. Opmerkelijk is dat veel Nederlanders niet wisten dat het Paleis er van binnen zo uit ziet’.

Krijgen jullie reacties?

Sebastiaan: ‘Ja, best vaak. Bezoekers vertellen wat ze ervan vonden, dat iedereen zo aardig was, dat stellen ze echt op prijs. Ook horen we dat de binnenkant heel anders is dan de buitenkant, dat er achter dat toch wat grijze gebouw “zoveel van alles” schuilt. De Burgerzaal wordt ervaren als een oase van rust, midden in die drukke stad. Dit ervaren wij zelf ook’.

PUBLICITEIT

HET PALEIS – OPEN! IEDEREEN IS WELKOM

Het publiciteits-, communicatie- en marketingbeleid van het Paleis speelt een cruciale rol in het versterken van de zichtbaarheid, vergroten van de naamsbekendheid en het stimuleren van bezoek. Van groot belang is de boodschap dat het Paleis open is voor iedereen.

In 2024 zijn diverse communicatiemiddelen en campagnes ingezet om een breed publiek te bereiken.

Communicatiestrategie: Open!

De communicatiedoelstellingen zijn in 2024 gericht op de drie pijlers Kennis, Houding en Gedrag. We willen dat mensen weten dat het Paleis open is voor publiek, dat het unieke rijksmonument context geeft aan de Nederlandse (en Amsterdamse) geschiedenis en identiteit, dat ze ons bezoeken én anderen aansporen dat ook te doen. Hierbij horen een consistentie en herkenbare visuele communicatiestijl en vormgeving. In 2024 is gestart met de doorontwikkeling ervan.

Mediastrategie: bekendheid & storytelling

De marketing- en communicatiestrategieën richtten zich enerzijds op het vergroten van de bekendheid dat het Paleis open is en het bereiken van de beoogde doelgroepen via de juiste kanalen en middelen. Anderzijds legden we de focus op het inspireren van doelgroepen via contentmarketing en storytelling; het delen van verhalen en kennis over de geschiedenis en hedendaagse functie van het Paleis. De storytelling-campagnes belichtten het erfgoed en vakmanschap van het Paleis. Ze waren erg in trek op social media en trokken veel kijkers dankzij de inzet op AT5. Zo bereikten we ook mensen die het Paleis niet kunnen of willen bezoeken.

PERS

Media en bereik

We creëerden persmomenten rond de tentoonstellingen, activiteiten, evenementen en de renovatie van het Paleisdak. De focus lag opnieuw op zichtbaarheid en de openstelling. Ook via social mediacampagnes op Instagram en Facebook en online platformen zoals Kidsproof en Yourlittleblackbook.me communiceerden we de programmering en 'Open!'

Door duurzame samenwerkingen met media, influencers en educatieve partijen bereikt het Paleis nieuwe doelgroepen. Zo weet contentmaker en educator Faye Feller als geen ander hoe je geschiedenis toegankelijk maakt voor jongeren. Haar video over Prudentia en de tentoonstelling *Hoog! Kijk omhoog* werd door maar liefst 70.000 van haar volgers bekeken. De promotievideo voor ons educatieprogramma *Paleis Mysteries* was bedoeld voor docenten van het primair onderwijs, terwijl de Amsterdammers via *Het Parool*, *Mokummagazine*, *de Gemeentekrant* en de buurtkranten op hun deurmat informatie verkregen over Amsterdam750.

Televisie en film

In 2024 was het Paleis locatie voor enkele mediaproducties. Bijzonder was de documentaire van *BinnensteBuiten*, waarin het groot onderhoud aan het bronzen beeld Prudentia centraal stond. Het KRO-NCRV-programma bood een uniek kijkje achter de schermen van het restauratieproces en belichtte het vakmanschap dat nodig is om historisch erfgoed te behouden.

Omroep MAX bracht met de serie *Hollandse Meesters* Herzien ook het culturele belang van het Paleis onder de aandacht. In de aflevering 'Buren van Rembrandt' (28 september) stond Johannes Lingenbachs (1622-1674) schilderij *Gezicht op de Dam* centraal. Jörgen Tjon A Fong wees op de handelaren uit alle windstreken, een Span-

jaard en enkele Oosterse mannen: 'Ik was enorm verbaasd toen ik ontdekte dat er een levendige gemeenschap van mensen met roots in niet-West-Europese landen in het zeventiende-eeuwse Amsterdam leefde. En in alle lagen van de bevolking'.

Ook het NTR-programma *Het Klokhuis* kwam op bezoek. Het liet jonge kijkers op een toegankelijke manier kennismaken met Lodewijk Napoleon als eerste Koning van Nederland. Presentator Nizar El Manouzi bezocht het Paleis en vertelde dat Lodewijk het stadhuis omtoverde tot zijn persoonlijke paleis.

Daarnaast faciliteerde het Paleis opnames voor *Onder-tussen bij de Hofvijver* (AVROTROS), een serie over de geschiedenis en renovatie van het Binnenhof. Net als in het Paleis liggen daar overal 'historische gebeurtenissen, politieke anekdotes en eeuwenoude verhalen voor het oprapen'. Bijvoorbeeld dat het hoofd van de koninklijke huishouding van Koning Lodewijk Napoleon in 1806 op zoek ging naar een gebouw dat geschikt was als Koninklijk Paleis. De standplaats stond vast. Niet het afgelegen provinciestadje Den Haag, maar de belangrijkste handelsstad van het land, Amsterdam. Lodewijk zei: 'Wat je zou moeten doen, is van het stadhuis een paleis maken, het is prachtig'.

BEKIJK HIER
DE VIDEO VAN
FAYE FELLER:

SOCIAL GROEI

Socialmediakanalen zoals Instagram en Facebook spelen een cruciale rol in het bereiken van specifieke doelgroepen en bij de marketing- en communicatiestrategie. Ze zijn een sleutel tot succes. Door wekelijks kwalitatieve content te plaatsen en in te spelen op actuele thema's, groeide het Instagram-account met maar liefst 28% naar 12.347 volgers, van wie 69% tussen de 25-54 jaar oud is en 64% uit Nederland komt. Op Facebook volgen 17.464 mensen het Paleis. Beide kanalen bereiken ieder meer dan 800.000 mensen.

4.6/5

GOOGLE

23.000
REVIEWS

4.6/5

GET YOUR
GUIDE5.788
REVIEWS

4.7/5

TIQETS

894
REVIEWS

Instagram: 28% groei

We plaatsen hier reels en berichten over tentoonstellingen, activiteiten en evenementen en maken daarbij duidelijk dat het Paleis open én een dagje uit is.

Facebook: 3% groei

Facebook blijft door het wereldwijd groot aantal gebruikers het platform om een breed en divers publiek te bereiken.

LinkedIn: 30% groei

Op LinkedIn delen we kennis en informatie met historici, conservatoren, docenten, musea, ngo's en bedrijven. Ook bereiken we potentiële werknemers en ideale en/of commerciële partners.

Online

Website paleisamsterdam.nl

In 2024 bezochten 263.442 mensen vanuit de hele wereld de website. De top vijf landen waren Nederland, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk. 85% van de onlinebezoekers reserveerde via de website tickets.

VOLGERS

2024

28%

GROEI
T.O.V. 2023

12.347

17.464

3%

GROEI
T.O.V. 2023

1.139

30%

GROEI
T.O.V. 2023

BESTUUR & ORGANISATIE

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam is op 15 september 1978 voor onbepaalde tijd per notariële acte opgericht door H.M. Koningin Juliana. In november 2020 zijn de statuten aangepast aan de eisen van de tijd, met inachtneming van de doelstellingen van de oprichter.

Doelstelling

De Stichting stelt zich ten doel het Paleis een levendige publieke functie te doen vervullen en de geschiedenis ervan voor een breed publiek toegankelijk te maken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Tot dit doel behoort niet het doen van uitkeringen aan de oprichter of aan hen die deel uitmaken van organen van de Stichting.

De Stichting tracht haar doel te bereiken door:

- het openstellen van het Paleis voor het publiek;
- het houden van tentoonstellingen;
- het organiseren van culturele evenementen, zoals symposia;
- het organiseren en coördineren van andere initiatieven, strekkende tot het hierboven gestelde doel.

De Stichting beoogt het algemeen nut en heeft geen winstoogmerk. De Stichting staat vanaf 1 januari 2024 bij de Belastingdienst geregistreerd als Algemeen nut beogende instelling (ANBI) en als culturele instelling.

De activiteiten van de Stichting vinden plaats tijdens de perioden gedurende welke de Drager van de Kroon besluit dat hij van het hem ter beschikking gestelde Paleis geen gebruik zal maken voor de uitoefening van de Koninklijke functie. Voor die periode delegeert hij het gebruik van het Paleis aan de Stichting.

Bestuur

De Stichting hanteert het bestuursmodel, zoals vastgelegd in de statuten.

De leden van het bestuur van de Stichting worden als volgt benoemd:

- twee leden door de Drager van de Kroon;
- een lid door de minister-president, minister van Algemene Zaken;
- een lid door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- een lid door burgemeester en wethouders van Amsterdam;
- een lid met de functie van secretaris door burgemeester en wethouders van Amsterdam.

Het bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en penningmeester aan.

In het bestuur van de Stichting hadden in 2024 de volgende leden zitting:

- Femke Halsema, burgemeester van Amsterdam (voorzitter) - benoemd door burgemeester en wethouders van Amsterdam;
- Hans Teengs Gerritsen, directeur Stichting Tanka (secretaris) - benoemd door burgemeester en wethouders van Amsterdam;
- Hans Vermeeren RA, accountant in business (penningmeester) – benoemd door de Drager van de Kroon;
- Chris Breedveld, grootmeester van het Huis van Z.M. de Koning - benoemd door de Drager van de Kroon;
- Roald Lapperre, directeur-generaal Koninkrijksrelaties Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - benoemd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- Stephan Schrover, directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst (tot 1 september 2024), consultant ABDTOPConsult Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (per 1 september 2024) - benoemd door de minister-president, minister van Algemene Zaken.

De leden van het bestuur worden benoemd voor een termijn van zes jaren en kunnen na het verstrijken van die termijn terstond nog eenmalig worden herbenoemd.

Alle bestuurders kunnen een vergoeding krijgen van de kosten die zij redelijkerwijs hebben gemaakt in de uitoefening van hun functie. De bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Er is derhalve geen bezoldigingsverslag.

Directeur

Het bestuur delegeert taken aan een directie, bestaande uit één directeur. De directeur wordt niet benoemd door het bestuur en is niet in dienst van de Stichting. De directeur van de Koninklijke Verzamelingen – in 2024 Claudia Hörster – fungeert statutair als directeur van de Stichting. De directeur is belast met de dagelijkse leiding van de activiteiten van de Stichting, draagt zorg voor de realisatie van de besluiten waarvan de uitvoering door het bestuur aan hem/haar is opgedragen en is belast met het beheer van het vermogen. Bij de uitoefening van deze bevoegdheden moet de directeur de richtlijnen en de instructies volgen die het bestuur daarvoor geeft. De directeur heeft in een bestuursvergadering het recht het woord te voeren, maar hij/zij heeft geen stemrecht. De directeur legt verantwoording af aan het bestuur. De rol, taken en verantwoordelijkheden van de directeur liggen vast in de statuten.

Bestuursmodel

De Stichting volgt het bestuursmodel. In het bestuursmodel is het bestuur verantwoordelijk voor zowel de voorbereiding, vaststelling als de uitvoering van het beleid. Het bestuur vervult zijn toezicht-, goedkeurings- en adviesfunctie alsmede zijn opdrachtgeverschap op een evenwichtige wijze en richt zich daarbij op het culturele en maatschappelijke belang van de Stichting.

Het bestuur van de Stichting bepaalt in samenspraak met de directeur de agenda en de daarvoor noodzakelijke informatie. Het bestuur vergadert tenminste viermaal per jaar, in 2024 hebben vier bestuursvergaderingen plaatsgevonden. Besluiten worden door het bestuur genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarbij tenminste twee/derde van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Majeure besluiten worden met eenstemmigheid genomen. Een bestuurder neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming als hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de Stichting. Indien alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben als hiervoor bedoeld, zal het bestuur de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen schriftelijk vastleggen.

Leden van het bestuur zijn tegenover de Stichting verplicht tot een behoorlijke vervulling van de hun opgedragen taak. Iedere bestuurder handelt integer. Een bestuurder vermijdt elke vorm en schijn van persoonlijke bevoordeling of persoonlijke belangenverstrengeling tussen hem en de Stichting.

Het bestuur van de Stichting benoemt een externe accountant, die onder andere verantwoordelijk is voor de controle op de jaarrekening en middels persoonlijk overleg verslag uitbrengt aan het bestuur. Er volgt een accountantsverslag van zijn bevindingen, gericht aan het bestuur en de directeur van de Stichting.

Personeel & Organisatie

De Stichting heeft geen personeel in dienst. Het team Openstelling Koninklijke Paleizen (OKP) van het Koninklijk Paleis Amsterdam is het uitvoerende orgaan van de Stichting onder leiding van de directeur Koninklijke Verzamelingen. OKP houdt kantoor in het Paleis en telt elf vaste medewerkers, allen onder aanstelling bij de Dienst van het Koninklijk Huis (DKH). De salariskosten en vergoedingen voortkomend uit de arbeidsvoorwaarden worden door de DKH doorbelast aan de Stichting. Medewerkers OKP vallen onder de 'Rechtspositionele Regeling voor het personeel der Koninklijke Hofhouding'. Deze arbeidsvoorwaardenregeling is gebaseerd op de cao Rijk.

De DKH beschikt over een ondernemingsraad (OR), een belangrijk orgaan binnen de organisatie. De OR is een medezeggenschapsorgaan dat het beleid van de bestuurder toetst, beïnvloedt en controleert. De OR doet dat door met de bril van de werknemer naar het functioneren van de gehele organisatie te kijken.

Medewerkers Openstelling Koninklijk Paleizen 2024

- Niels Breukers – Zakelijk Hoofd;
- Alice Taatgen – Hoofd Kennis & Publiek;
- Gaby Çelebi-Arendsen – Projectleider Presentaties & Programmering;
- Josine Pelleboer – Communicatie & Marketing;
- Miranda Visser – Coördinator Operatie & Bedrijfsvoering (per 1 februari 2024);
- Saskia Nyst, Educatie;
- Marsha Nanlohy – Evenementen;
- Marjan Pantjes-van der Zwaag – Junior conservator;
- Bernardine Himmat-van Russel – Financieel-administratief medewerker;
- Anja van der Linden-Paul – Administratief-secretarieel medewerker;
- Jelle Hoek – Medewerker openstelling.

Voor de operationele openstelling van het Paleis en de programmering daarbinnen werkt team OKP nauw samen met de medewerkers van de Intendance en het departement Hofmaarschalk van de Dienst van het Koninklijk Huis.

Publieksmedewerkers

Op dagen van publieke openstelling zijn – afhankelijk van de periode in het jaar – twaalf tot vijftien publieksmedewerkers werkzaam in het Paleis. Het publieksteam bestaat uit een pool van 45 parttime medewerkers. Op de vloer worden de medewerkers operationeel aangestuurd door de hoofd-publieksmedewerker, onder verantwoordelijkheid van de coördinator operatie & bedrijfsvoering van OKP. De publieksmedewerkers zijn niet in dienst van de Stichting maar worden ingeleend. Het salaris is gebaseerd op de salarisschalen uit de Museum cao. Per 1 januari 2020 is de ‘Wet arbeidsmarkt in balans’ van kracht die wordt toegepast op alle regels met betrekking tot de arbeidscontracten van het publiekspersoneel.

Kerntaken van de publieksmedewerkers zijn het gastvrij ontvangen van bezoekers, het verstrekken van informatie en het toezien op de naleving van de huisregels en de veiligheidsvoorschriften. De samenstelling van het publieksteam is divers in leeftijd en (culturele) achtergrond, wat bijdraagt aan een positieve dynamiek op de werkvloer. Doelstelling is het team een afspiegeling te laten zijn van de maatschappij.

Gidsen

Voor rondleidingen heeft OKP een beleidsmatige keuze gemaakt om uitsluitend met gidsen te werken die het rondleiden professioneel uitoefenen en derhalve thuis zijn in de meest actuele methodieken van informatieoverdracht. Het gidsenteam bestaat in 2024 uit negen medewerkers die op oproepbasis rondleidingen verzorgen voor zowel het primair- en voortgezet onderwijs, als voor volwassenen. Het gidsenteam bestaat uit zzp'ers, waarmee raamovereenkomsten zijn afgesloten vanuit toetsing door Stichting BRAM (beroepsvereniging voor betaalde rondleiders, museumacteurs en museumgidsen).

ESG (Environmental, Social & Governance)

Duurzaamheid

Het Koninklijk Paleis Amsterdam is eigendom van het Rijk en is bij wet aan de Koning ter beschikking gesteld. Onderhoud, beheer en verduurzaming van het Paleis vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Derhalve ligt het streven naar gebouwgebonden energieneutraliteit niet binnen de invloedssfeer van de Stichting. Het RVB vermindert CO2 uitstoot door hun gebouwen, waaronder het Paleis, energiezuiniger te maken.

Daarnaast heeft de Stichting een eigen verantwoordelijkheid. Voor de operationele bedrijfsvoering van de openstelling van het Paleis wordt ingezet op afvalbesparingsmogelijkheden en gestreefd naar een duurzame inkoop van producten en het minimaliseren van verpakkingsmaterialen van winkelartikelen. Bij het ontwerp en gebruik van materialen en grondstoffen bij tentoonstellingsbouw houdt de Stichting er rekening mee dat die demontabel, modulair en flexibel zijn, en dat ze waar mogelijk hergebruikt kunnen worden.

Diversiteit & inclusie (D&I)

Een D&I-beleid is een verzameling van richtlijnen en uitgangspunten die een organisatie ontwikkelt om diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie op de werkvloer te bevorderen. Het doel is het creëren van een meer diverse, gelijkwaardige en inclusieve werkplek voor alle werknemers. De Stichting heeft geen eigen personeel in dienst. Medewerkers van het team Openstelling Koninklijke Paleizen hebben een aanstelling bij de Dienst van het Koninklijk Huis.

De Stichting wil graag dat bezoekers van het Paleis zich herkennen in het personeel. Daarom wordt bij de werving en selectie van publiekspersoneel gekeken naar diversiteit, zodat de publieksmedewerkers een afspiegeling zijn van de maatschappij. Daarnaast streeft de Stichting naar een inclusieve programmering voor diverse en brede doelgroepen. Het publieksprogramma Sporen van Slavernij draagt daaraan bij, maar ook andere vormen van programmering gericht op nieuw publiek. Zo is het onderwijsaanbod uitgebreid met programma's voor het mbo. Bij tentoonstellingen worden teksten inclusief geschreven, waarbij wordt uitgegaan van gelijkwaardigheid van alle bezoekers.

Daarnaast maakt de Stichting het Paleis en de collectie toegankelijk voor mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking. Zo zijn er programma's blinden en slechtzienden en is er informatie beschikbaar voor doven en slechthorenden. Bij de inrichting van publieksfaciliteiten is geadviseerd door Nationale Vereniging de Zonنبloem.

Gezondheid

Inzake welzijn en gezondheid vallen de medewerkers OKP onder het arbobeleid van de DKH. Dit beleid is gericht op een zo groot mogelijke veiligheid, een zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid en het bevorderen van het welzijn van de werknemer binnen de organisatie. Als werkgever hecht de Dienst belang aan een werkklimaat waarin gelijkwaardigheid en non-discriminatie vanzelfsprekend zijn. De DKH hanteert een beleid ongewenste omgangsvormen. Medewerkers OKP kunnen zonder risico terecht bij het bedrijfsmaatschappelijk werk of de twee vertrouwenspersonen.

De Stichting, de DKH als werkgever en zijn werknemers zijn samen verantwoordelijk voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden. Een gezonde en veilige werkplek draagt ertoe bij dat ongevallen worden voorkomen en dat personeel door het werk niet ziek of arbeidsongeschikt raakt. Een vertrekpunt bij het in kaart brengen van de arbeidsomstandigheden op het gebied van arbeids-, veiligheids- en gezondheidsrisico's is het uitvoeren van een Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E). Deze RI&E wordt periodiek uitgevoerd in samenwerking met het team OKP. Als dat nodig is, worden er vervolgens maatregelen genomen ter verbetering.

Bij het zorg dragen voor een gezonde en veilige werkomgeving is ook een belangrijke rol weggelegd voor de Bedrijfshulpverleningsorganisatie. Het gaat bijvoorbeeld om geheel of gedeeltelijk ontruimen van het Koninklijk Paleis bij een brand of bij EHBO-handelingen. Het team OKP werkt daarin nauw samen met het Hoofd Bedrijfshulpverlening – Operationeel preventiemedewerker RI&E van de DKH.

Governance

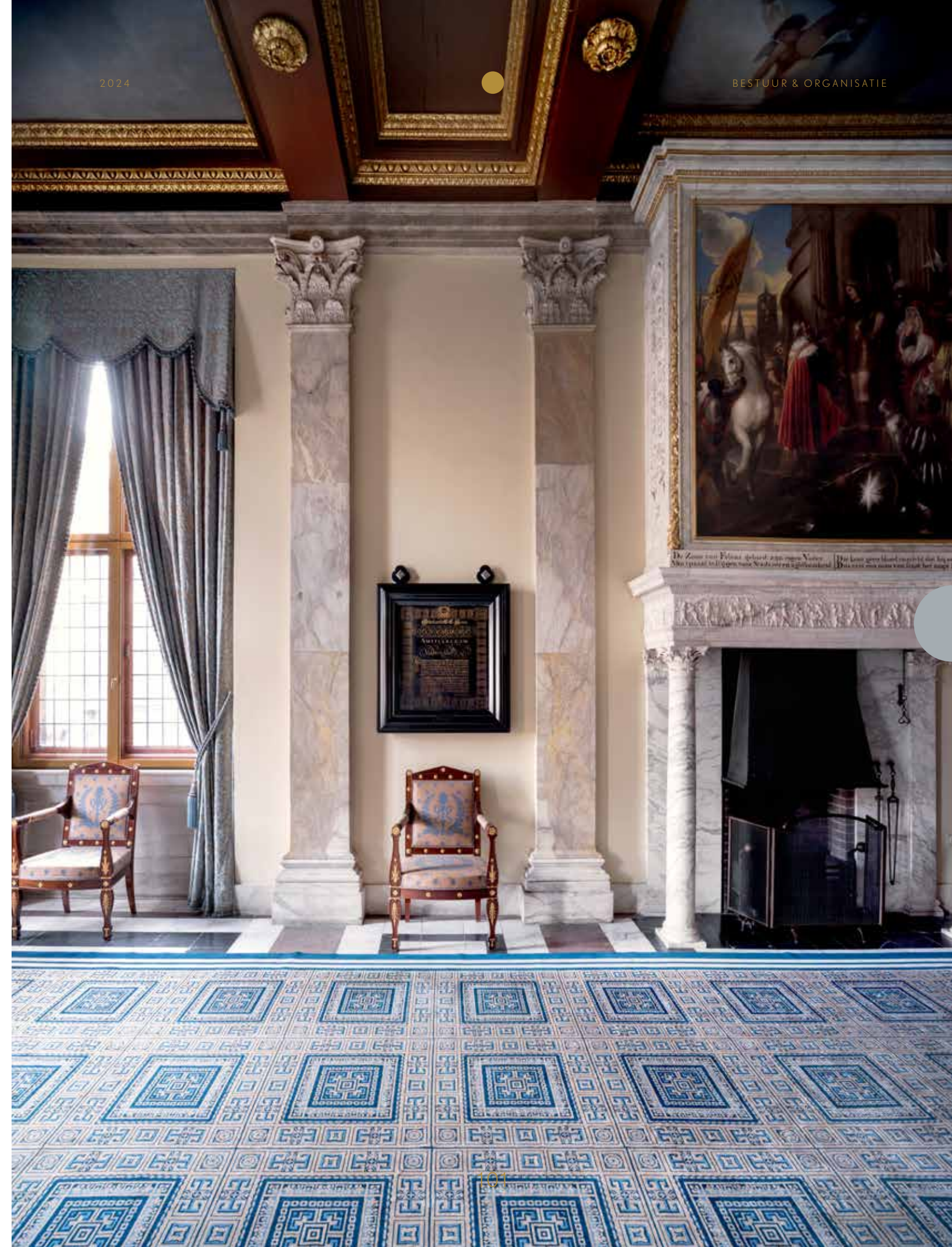
Governance gaat over het besturen en de continuïteit van organisaties. Daarnaast speelt governance een belangrijke rol in het vertrouwen en de legitimiteit die de organisaties in de buitenwereld genieten.

De Stichting hanteert een bestuursreglement opgesteld in 2022 vanuit de aandachtspunten en principes van de Governance Code Cultuur. De Code biedt een normatief kader voor goed bestuur, die de Stichting heeft verankerd in het bestuursreglement. Het bestuursreglement is daarbij tevens een manier om de governance te agenderen, te monitoren en bij te sturen waar gewenst.

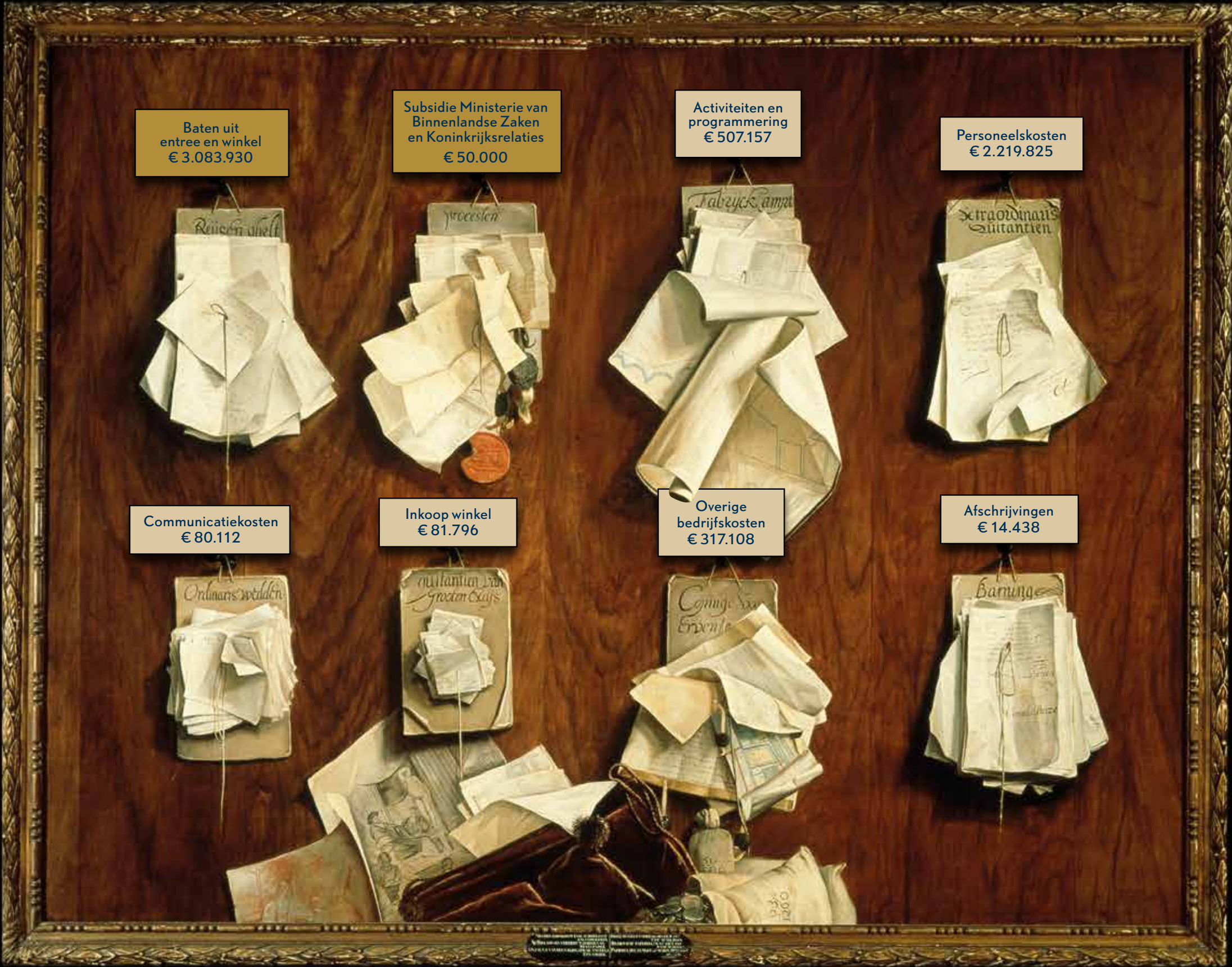
Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur, handelt hiernaar en past ze toe waar mogelijk. Zonder expliciet naar de Code te verwijzen worden in de verschillende hoofdstukken van het jaarverslag de aanbevelingen uit de Code toegelicht. De Code komt niet in de plaats van de eigen verantwoordelijkheid van bestuurders van de Stichting. De Code is juist bedoeld om eigen bewustwording en eigen reflectie door het bestuur te stimuleren.

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam stelt het officiële ontvangstpaleis van Z.M. de Koning open. Dat draagt bij aan de uniciteit van de Stichting, geeft de Stichting een eigen karakter en vraagt in termen van governance om extra voorzichtigheid. Het belang van de Stichting staat altijd voorop en van ongewenste belangenverstrengeling mag geen sprake zijn. Het bestuursreglement onderstreept dit belang.

De leden van het bestuur worden benoemd door de daartoe aangestelde instanties conform artikel 3 van de statuten. Het bestuur heeft zelf geen benoemingsrecht en geen invloed op de benoeming van bestuurders. Daarom kan het bestuur niet voldoen aan principe 8 uit de Code waarin wordt gesteld dat het bestuur verantwoordelijk is voor zijn eigen samenstelling.

FINANCIËEL VERSLAG

Baten

Lasten

BALANS

(voor bestemming van het resultaat)

ACTIVA

Immateriële vaste activa
Materiële vaste activa
Vorraden
Vorderingen en overlopende activa
Liquide middelen

Totaal

PASSIVA

Vermogen
Continuïteitsreserve
Bestemmingsreserves
Overige reserves
Onverdeeld saldo van baten en lasten
Kortlopende schulden

Totaal

Bedragen in euro's

31-12-2024

31-12-2023

47.464
85.538
170.358
505.908
1.794.518

0
42.797
193.033
408.114
1.977.135

2.603.7862.621.079

1.000.000
450.000
753.073
-14.285
414.998

1.000.000
450.000
520.102
232.970
418.007

2.603.7862.621.079

STAAT VAN BATEN & LASTEN

BATEN

Subsidie Ministerie van BZK
Opbrengsten uit entree en winkel
Rentebaten

Totaal

LASTEN

Activiteiten en programmering
Communicatiekosten
Personeelskosten
Inkoop winkel
Overige bedrijfskosten
Afschrijvingen

Totaal

Saldo van baten en lasten
voor belastingen
Vennootschapsbelasting

Saldo van baten en lasten
na belastingen

Bedragen in euro's

31-12-2024

31-12-2023

50.000
3.083.930
46.221

50.000
2.977.181
20.201

€ 3.180.151€ 3.047.382

507.157
80.112
2.219.825
81.796
317.108
14.438

513.750
74.628
1.773.924
86.912
279.094
29.104

€ 3.220.436€ 2.757.412

-40.285
26.000

289.970
-57.000

€ -14.285€ 232.970

TOELICHTING OP DE JAARCIJFERS

Algemeen

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam is feitelijk en statutair gevestigd op Nieuwezijds Voorburgwal 147 te Amsterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41199049.

De Stichting is opgericht op 15 september 1978. De statuten van de Stichting zijn op 6 november 2020 geactualiseerd. De Stichting stelt zich ten doel het Paleis een levendige publieke functie te doen vervullen en de geschiedenis ervan voor een breed publiek toegankelijk te maken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Het Paleis is eigendom van de Staat der Nederlanden en is ter beschikking van het Staatshoofd gesteld. De activiteiten van de Stichting vinden plaats in de perioden gedurende welke het Staatshoofd geen gebruik maakt van het Paleis. Voor die perioden is het gebruik van het Paleis aan de Stichting gedelegeerd. Bestuurders vervullen hun functie onbezoldigd. De Stichting heeft geen personeelsleden in dienst en de Stichting heeft geen winstoogmerk.

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam is sinds 1 januari 2024 een Algemeen nut beogende instelling (ANBI). Het vermogensbeleid van de Stichting is gericht op het aanhouden van een vermogen dat niet groter is dan noodzakelijk voor het realiseren van haar doelstellingen, met voldoende reserves om de continuïteit te waarborgen en risico's op te vangen.

Grondslagen

De financiële cijfers hebben betrekking op het kalenderjaar 2024, dat is geëindigd op 31 december 2024. Voor de exploitatie is het stelsel van baten en lasten toegepast. Dit stelsel houdt in dat het jaar waarin de prestaties zijn verricht bepalend is voor de toerekening van de baten en lasten aan het betreffende verslagjaar, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid in het verslagjaar.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 640 'Organisatie zonder winststreven'. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. De voorraden worden gewaardeerd op kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De winkelproducten worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs. De vooreringen worden bij eerste verwerking opgenomen voor de reële waarde en gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde. Bestemmingsreserves zijn door het bestuur gevormd voor een specifiek doel. De Stichting is vennootschapsbelastingplichtig voor vrijwel al haar activiteiten.

Resultaat 2024

Over 2024 heeft Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam (na vennootschapsbelasting) een nadelig resultaat van € 14.285 behaald. Het bestuur heeft besloten het nadelig resultaat over 2024 te onttrekken aan de bestemmingsreserve educatie (€ 9.692), de bestemmingsreserve materiële en immateriële activa (€ 644) en de algemene reserve (€ 3.949).

Tekst en samenstelling

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam
Niels Breukers
Josine Pelleboer

Tekstredactie

Anton Kos | WerkOpZolder

Interviews

Eline Staal

Vormgeving

Studio Wesseling

Fotografie

Martijn Beekman – Rijksvoorlichtingsdienst
Benning & Gladkova
Berend van Breda
Joao MB Costa
Tineke Dijkstra - Rijksvastgoedbedrijf
Martine Fagel
Tom Haartsen
Jeroen van de Meyde
Saffron Pape
Studio Wesseling
Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam

Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam

Postbus 3708
1001 AM • Amsterdam
T. 020 – 522 61 61
E. info@dkh.nl

WWW.PALEISAMSTERDAM.NL

Bij het regelen van de auteursrechten van de foto's en illustraties is met zorgvuldigheid te werk gegaan. Mochten er onvolkomenheden geconstateerd worden dan zal de Stichting daarvan graag op de hoogte worden gesteld.

© Stichting Koninklijk Paleis te Amsterdam 2023

Beeldregister

Pagina 18, 19: *De Dam met het stadhuis in aanbouw*, toegeschreven aan Jacob van der Ulft, circa 1656, Amsterdam Museum, (bruikleen Rijksmuseum Amsterdam)

Pagina 20, 21, 22: *De Dam met het stadhuis in aanbouw*, Johannes Lingelbach, 1656, Amsterdam Museum, (Bruikleen Rijksmuseum Amsterdam)

Pagina 32, 33: *Koning Salomo bidt om wijsheid*, Govert Flinck, 1658, Koninklijk Paleis Amsterdam (foto: Tom Haartsen)

Pagina 46: *Duitse troepen op de Dam*, 1940, Stadsarchief Amsterdam

Pagina 102, 103: *Liassen van de Thesaurie der Stad Amsterdam*, Cornelis Brisé, 1656, Koninklijk Paleis Amsterdam, Amsterdam Museum

PALEISAMSTERDAM.NL